

2. Streszczenie

Powszechnie uważa się, że mężczyźni żyją krócej, ale kobiety są bardziej chorowite. A jak jest naprawdę? W niniejszym opracowaniu podjęliśmy próbę odpowiedzi na pytanie, w jakiej kondycji zdrowotnej są polscy mężczyźni i co warunkuje ową kondycję. Największy nacisk położyliśmy na społeczne uwarunkowania zdrowia. Zakończywszy pracę, wiemy znacznie więcej niż na początku. Jednak wiele kwestii wymaga dalszych badań.

Sytuacja zdrowotna Polaków jest gorsza niż Polek i gorsza niż sytuacja mężczyzn w większości krajów Europy. Mężczyźni w Polsce żyją o 8,5 roku krócej niż kobiety oraz ponad 5 lat krócej niż mężczyźni w UE. Składa się na to wiele wzajemnie powiązanych czynników, między innymi:

- Spośród 18,5 mln faktycznie zamieszkających w Polsce mężczyzn około połowy (9,5 mln) zdobyło wykształcenie nie wyższe niż zasadnicze zawodowe.
- Praca zawodowa Polaków jest związana z narażeniem na różne zagrożenia. Obecność różnych czynników fizycznych i psychofizycznych, które mogą mieć wpływ na samopoczucie i zdrowie, odczuwało od dwóch do czterech na każdych dziesięciu pracujących mężczyzn. Poszczególne rodzaje czynników obejmowały grupy liczące po kilka milionów mężczyzn.
- Więcej mężczyzn niż kobiet ma nadwagę lub jest otyłych (co ma wyraźny związek z niewłaściwą dietą i brakiem aktywności fizycznej), więcej pali papierosy i pije alkohol.
- Mężczyźni rzadziej niż kobiety korzystają z usług lekarskich, zwłaszcza mężczyźni w wieku produkcyjnym (18-64 lat). Są też bardziej krytyczni wobec jakości tych usług.
- Wielu mężczyzn jest wiernych tradycyjnej wizji męskości i staje się jej zakładnikami. Może się z tym wiązać (świadome lub nie) odczuwanie przy musu bycia zdrowym, silnym, odpornym. Chorowanie jest całkowicie sprzeczne z takim wizerunkiem, toteż mężczyźni stosują różne sposoby, aby nie być postrzeganym o chorobę. Dbanie o zdrowie

nie jest z nim sprzeczne, ale mężczyźni nie umieją o nie dbać. Wynika to z licznych uwarunkowań, w tym wychowania do roli mężczyzny, społecznego przyzwolenia na podejmowanie ryzyka przez mężczyzn i wielu innych poglądów.

- Wiele kobiet zastępuje mężczyzn w zadaniach związanych z troską o ich zdrowie i występuje w roli rodzinnych opiekunek i domowych znawczyń spraw zdrowotnych. Przejmują tym samym (często z irytacją) opiekę nad mężami i partnerami. Mężczyźni korzystają z tego, ale w zamian tracą kontrolę nad swoim zdrowiem.
- Znaczącym wsparciem dla mężczyzn w dbałości o zdrowie mogłoby być lekarze. Mężczyźni liczą na ich pomoc. Niestety, w codziennej praktyce lekarskiej dominuje biomedyczny, a nie biopsychospołeczny model chorób i leczenia.
- Pomimo ogromnej różnorodności informacji na tematy zdrowotne znajdujących się w prasie i Internecie, wiadomości adresowane bezpośrednio do mężczyzn są dość trudne do odszukania. Dotarcie do takich treści jest często możliwe za pośrednictwem kobiet (np. w tzw. prasie kolorowej kupowanej przez kobiety) albo przez czytanie informacji internetowych kierowanych do pań. W prasie dla mężczyzn dominuje kult muskulatury, wysiłku fizycznego oraz zdrowego odżywiania się, najczęściej powiązanego z owym wysiłkiem i tężyzną fizyczną.

Poprawa sytuacji zdrowotnej mężczyzn wymaga podjęcia działań ukierunkowanych na upodmiotowienie i usamodzielnienie mężczyzn w sprawach ich zdrowia. W opracowaniu zawarto 6 ogólnych i 21 szczegółowych zaleceń zgodnych z instrumentarium promocji zdrowia i zdrowia publicznego.

Niniejsze opracowanie jest rozszerzoną wersją drukowanego raportu, który nosi taki sam tytuł.